

## О'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL SANOATINING RIVOJLANISHI

*Ortiqov Bekmurod Farhodjon o'g'li*

*Farg'ona viloyati Furqat tumani kasb-hunar maktabi,  
"Ishlab chiqarish ta'lim ustalari" kafedrası o'qituvchisi*

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada biz O'zbekiston avtomobil sanoati rivojlanishi va rivojlanishining asosiy bosqichlarini ko'rib chiqamiz, uning yo'nalishini belgilab bergan muhim bosqichlar, muammolar va kelajak istiqbollarini yoritib beramiz.

**Kalit so'zlar:** avtomobil sanoati, investitsiyalar, raqobatbardoshlik, iqtisodiy o'sish, iqtisodiyot.

O'zbekistonda avtomobil sanoati mustaqillikka erishganimizdan so'ng sezilarli o'sish va o'zgarishlarni boshidan kechirdi. Dastlab, mahalliy ishlab chiqarish cheklangan va importga qattiq bog'langan sanoat paydo bo'lgan. Biroq o'tgan yillar davomida strategik siyosat, investitsiyalar va jahon avtomobil ishlab chiqaruvchilari bilan hamkorlik aloqalari sohani olg'a surdi, bu esa mahalliy ishlab chiqarish quvvatlarini tashkil etish va avtomobil ishlab chiqarish jarayonlarini mahalliyashtirishga olib keldi. Ushbu evolyutsiya nafaqat mamlakat iqtisodiy rivojlanishiga hissa qo'shdi, balki uning sanoatini ham shakllantirdi va O'zbekistonni mintaqaviy avtomobil bozorida asosiy o'yinchi sifatida joylashtirdi.

O'zbekiston avtomobil sanoati o'tgan yillar davomida ajoyib o'zgarishlarni boshdan kechirdi va o'zining boshlang'ich davridanoq mamlakat iqtisodiyotining muhim ishtirokchisiga aylandi. O'nlab yillar davomida o'sish va rivojlanishni o'z ichiga olgan ushbu sektor nafaqat mamlakatning sanoatiga hissa qo'shdi, balki uning ijtimoiy va iqtisodiy tuzilishini shakllantirishda ham hal qiluvchi rol o'ynadi.

Mahalliy ishlab chiqarishning o'sishi:

O'zbekistonda avtomobil sanoati rivojlanishidagi muhim bosqichlardan biri jahon avtomobil ishlab chiqaruvchilari bilan mahalliy ishlab chiqarishda avtomobil ishlab chiqarish bo'yicha qo'shma korxonalarining tashkil etilishi bo'ldi. Bu mahalliy avtomobil brendlarining paydo bo'lishiga va keng turdagi transport vositalarini, jumladan, engil avtomobillar, tijorat transporti va avtobuslarni ishlab chiqarishga olib keldi. Ishlab chiqarishni mahalliyashtirish nafaqat iqtisodiy o'sishni rag'batlantirdi, balki bandlik imkoniyatlarini yaratdi, texnologiyalar transferi va bilim almashinuvini rag'batlantirdi.

Texnologik yutuqlar:

Innovatsiyalar va texnologiyalarga e'tibor qaratilayotgan O'zbekiston avtomobil sanoati so'nggi yillarda sezilarli yutuqlarga erishdi. Tadqiqot va ishlanmalarga kiritilgan sarmoyalar elektr va gibrid transport vositalarining rivojlanishiga,

shuningdek, xavfsizlik xususiyatlari va barqarorlik tashabbuslaridagi yutuqlarga olib keldi. Zamonaviy ishlab chiqarish amaliyotining joriy etilishi va raqamli texnologiyalarning integratsiyalashuvi sohaning jahon miqyosida raqobatbardoshligini yanada oshirdi.

Kelajak istiqbollari:

O'zbekiston modernizatsiya va iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish yo'lidagi sayohatini davom ettirar ekan, avtomobil sanoati o'sish va innovatsiyalarni rag'batlantirishda hal qiluvchi rol o'ynashga tayyor. Barqaror amaliyotlar va raqamli transformatsiyaga e'tibor qaratilayotgan holda, sektor global tendentsiyalar va rivojlanayotgan texnologiyalar bilan hamqadam bo'lishi kutilmoqda. Xalqaro hamkorlar bilan hamkorlik va infratuzilma va inson kapitaliga investitsiyalar O'zbekiston avtomobil sanoati kelajagini shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'ladi.

Avtomobil sanoati O'zbekiston iqtisodiyotida yetakchi o'rinlardan birini egallaydi. Bu sohada mamlakat aholisining salmoqli qismi bandligi ta'minlangan — avtomobilsozlikdagi bitta ish o'rni turdosh sohalarda 7—8 ta ish o'rnini yaratadi. Har yili 280 mingga yaqin avtomobil ishlab chiqariladi. O'zbekiston avtomobil sanoati avtotransport vositalari ishlab chiqaruvchi mamlakatlar o'rtasida 26-o'rinni egallagan va shuning uchun postsovet makonida bu ko'rsatkich bo'yicha Rossiya avtosanoatidan so'ng ikkinchi va Markaziy Osiyo mamlakatlari orasida birinchi o'rinda. O'zbekiston 1998-yildan buyon Xalqaro avtotransport ishlab chiqaruvchilar tashkilotining a'zosi hisoblanadi (OICA). Hozirgi vaqtda ehtiyot qismlar ishlab chiqarish bo'yicha mahalliy o'zbek korxonalari soni 300 dan oshiqni tashkil etadi (jumladan, 26 tarmoq, 280 ta xususiy korxonalar). Avtomobil klasteri asosan vodiya joylashgan. Samarqand viloyati yuk avtomobillari, avtobuslar, Jizzax viloyati esa yengil tijorat avtomobillarini ishlab chiqaradi. Multiplikativ effektini hisobga olganda, tarmoq korxonalarida 200 000 dan oshiq odam ishlaydi va mehnat qiladi. O'zavtosanoat tufayli uning faoliyatiga bog'liq sanoat va klasterlar rivojlanmoqda — bu banklar, fan, madaniyat, yo'llar, kimyoviy va og'ir, rezina texnika sanoati, ixtisoslashgan kadrlarga talab oshmoqda, universitet muhitida avtomobilsozlik yo'nalishi rivojlanmoqda. Avtomobil yig'ish zavodlarining ochilishi tufayli xorijda mamlakat imiji yuqori baholangan va eksport bozoridagi kuchli raqobat muhitidan kelib chiqib, bizning avtomobillar va ehtiyot qismlar o'z segmentida muvaffaqiyatli sotilmoqda. Dunyoda tan olingan barcha mamlakatlardan faqat 49 tasi avtomobil ishlab chiqarish imkoniyatiga ega bo'lgan. Sotish, qayta sotish hammaning qo'lidan kelishi mumkin, ammo noldan ishlab chiqarishni har kim qila olmaydi. Avtomobil sanoati — bu yuqori aniqlikdagi texnikani xalqaro standartlar asosida murakkab texnologik ishlab chiqarish jarayoni bo'lib, hamma davlat ham mazkur yo'nalishni rivojlantirish salohiyatiga ega emas.

**Хулоса:** О‘zbekistonda avtomobil sanoatining rivojlanishi mamlakatning mustahkam sanoat bazasini barpo etish va texnologik yutuqlarni o‘zlashtirishga bo‘lgan qat’iy qaroridan dalolat beradi. Kamtarlikdan avtomobil ishlab chiqarish markaziga aylanishgacha bu sektor innovatsiyalar, investitsiyalar va barqaror kelajakka bo‘lgan qarashlar bilan ta‘minlangan uzoq yo‘lni bosib o‘tdi. O‘zbekiston jahon avtomobil bozorida asosiy o‘yinchi sifatida o‘zini tutishda davom etar ekan, kelajakda ushbu jadal sanoatda o‘sish va rivojlanish uchun istiqbolli imkoniyatlar mavjud.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar:**

1. A.Muhitdinov, B.Sattivaldiyev, E.Fayzullayev, Sh.Hakimov. Avtomobillar konstruksiya asoslari. O‘quv qo‘llanma. -T.: “Istiqlol nuri” nashriyoti. 2015, 231 b.
2. A.Muhitdinov, B.Sattivaldiyev, Sh.Hakimov. Transport vositalarining tuzilishi.
3. Design of vehicles. O‘quv qo‘llanma. -T.: “Ta‘lim” nashriyoti. 2014. 160 b.
4. [www.ziyonet.uz](http://www.ziyonet.uz)
5. Бегматов, Б. Я., & Хджкулов, Б. А. (2020). Кафолат даврида автомобилларнинг техник холатини текшириш. Academic research in educational sciences, (3).